

Ołgyn 8/4/19

619/5

II. Notatki polityczne .

I- Sprowadzenie właściwych obrad Konferencji Pokojowej do zebrani czteru ^{już} są wynikiem koniecznego skupienia, istniejących tarć i różnic, na teren dyskusji zwartej i ograniczonej . Potwierdza też ono konflikt istniejący między Clemenceau a Anglią i Ameryką w którym Włochy odgrywają rolę niejako jeźyczka u wagi . Predominująca rola Francji , o której marzyła większość francuska, dziś już nie istnieje i wpływ i znaczenie Clemenceau coraz bardziej maleje, rzecz można zmalała . Nie ulega też wątpliwości że zasady pokoju przeprowadzone będą pod dyrektywą Wilsona i Lloyd Georęa przy pewnych korektywach koniecznych do utrwalenia "Société des Nations" na podstawach równowagi wszechświatowej .

W całej sytuacji dyplomatycznej panuje jednak imbroglie . Trwa zawsze bezradność wobec problemu rosyjskiego lecz dziś już i ze strony francuskiej zaznacza się rezygnacja z Rosji a w każdym razie z interwencji siłami alianckimi przeciw bolszewikom . W Izbie posłów Pichon zmuszony był oświadczyć że Francja nie myśli o wyprawie wojsk francuskich do Rosji . Stąd za wysuwają się tendencje zmierzające do porozumienia się z Ukrainą i do uznania jej niepodległości .

Sytuacja w Niemczech, bolszewizm na Węgrzech wywołują w świecie dyplomatycznym znaczne obawy, osłabiają energję działania silną ręką co tak jaskrawo zaznaczyło się w stosunku do Gdanska i przejazdu wojsk Hallera . Akcentuje się też skłonność zbliżenia pewnego do Austrii którą pragnie się ratować od bolszewizmu i od ciężaru ku Niemcom .

Niemniej między zamierzeniami a realizacją w dyplomacji sprzymierzonej tempo ogromnie powolne . Zmusilo to Foch'a do bardzo energicznego wystąpienia na posiedzeniu "rady czteru" .

W samej organizacji Konferencji Pokojowej istnieje wielki rezgardiasz z powodu którego trudno o decyzję w jakichs określonych terminach i gdy uchwały raz już zapadły powracają z nieważdonych niekiedy przyczyn pod ponowne rozważania lub podlegają rewizji w związku z sytuacją polityczną .

W tych brakach organizacyjnych widoczna też jest wspomniany już brak zdecydowanych wytycznych czy też jedności wśród sprzymierzonych nawet w kwestjach najbardziej podstawowych .

Nie należy przeto lądzić się by w poszczególnych zagadnieniach polskich decyzje szybko zapadły .

11. Sprawa Śląska Cieszyńskiego (wedle relacji delegata na Kongres Pokojowy i referenta tej sprawy Dr. Dłuskiego) . Szanse Śląska Cieszyńskiego stoją w dalszym ciągu słabe . Wyczywajacy zawsze dobrze nastroje dyplomatyczne p; Dmowski z pewną skwapliwością oddał bronienie tej sprawy , zdaniem jego bardzo wątpliwej, Doktorowi Dłuskiemu ~~duxakrany~~. Czesi silnie oparli w tej kwestji o Francję do ostatnich niemal dni uważali ją za wygraną na gruncie dyplomatycznym i w zeszłym tygodniu w kolach oficjalnych francuskich uważano również sprawę Cieszyna za przesadzoną na korzyść Czechów . Popiera ją pod tym względem sam prezydent Clemenceau .

Prezes Dłuski niezwykle energicznie podjął akcję w obronie Cieszyńskiego ; odbył szereg konferencji z dyplomatami sprzymierzonymi i w momencie krytycznym , gdy sprawa była bliska decyzji, był z deputacją w Ministerstwie Spraw Zagranicznych przyjęty przez pod-sekretarza stanu p. Laroche u ktorego w obecności Degrand'a, specjalisty od spraw polskich przedstawił szczegółowo stanowisko polskie . Panowie ci nie taili bynajmniej niekorzystnej sytuacji odnosnej do tej sprawy. W tejże kwestji konferował też Dr. Dłuski z członkiem delegacji Pokojowej francuskiej p; Gardieu , jednym z najwpływowszych polityków francuskich . Postanowionem zostało ze delegaci polscy na kongres beda

mieli sposobność bronic ja jeszcze przed czynnikami oficjalnymi ,co nie bylo przewidziane gdy zadowolniono sie jednostronnym przedstawieniem sprawy przez Czechow . Z informacji Dr. Dluskiego wynika ze stanowisko przychylnie dla Polakow w sprawie ~~Państwa~~ Slaskiej zajmują Amerykanie i Wlosi najbardziej zas przeciwni sa jej Francuzi , zainteresowani ^{z daję się / /} finansowo . *w koleji Baguerie - Kotyce* L Koty

Prezes Dluski przedstawił delegacje Spiza i Orawy w kolach oficjalnych gdzie doznala wszedzie "serdecznego przyjecia" lecz nie otrzymala tez zadnych konkretnych przyjeczen .

Dopisek Dluskiego

J. S. w konfer. Wasileurbing z Estlandy, Kumanii, Lotyriami, Litwinami (wadeu nowidzi wsiat) z jego referatem zgodzania od A do Z

4/IV 1919.

Dluski

(Wostatniej chwili Czesi drogą pośrednią manifestują chęć predyskutowania raz jeszcze sprawy Śląska z Polakami. Moznaby z tego wnosic ze czynia to pod pewna presja kół oficjalnych)

III.- Ukraina . Webec niepewnych szans uporządkowania Rosji , zaznacza sie w kolach sprzymierzonych coraz silniejsza sklennosc porozumienia sie z Ukraina . Delegaci ukrajscy licza ze w niedalekiej przyszosci Ukraina zostanie uznana przez Entente za panstwo . Dazenia ukrajscie popiera Ameryka i Anglja , opornie zachowuje sie Francja .

IV.- Sprawa polska w opinji prasy francuskiej znajduje w calej rozciaglosci poparcie za wyjatkiem organow skrajnie lewicowych , krytykujacych imperjalistyczne dazenia polskie i atakujacych projekty rządu francuskiego uczynienia z Polski zandarma Wschodu pod wplywem reakcyjnisty Dmowskiego . Powszechnym jest przekonanie ze Polska jest jedyna ostoja przed bolszewizmem i ze pomoc dodychczas niedostateczna powinna byc jej udzielona jaknajspieszniej .

V.- Lewica spoleczna "panstwa" Ententy coraz smielej i radykalniej domaga sie reform . Kryzys w Angli jeszcze nie zakonczony ; rząd Lloyd'a George'a na calej linji ustapic musiał w kwestji robotniczej przed zadaniem tak zwanego "trojprzymierza" t.z. gornikow, kolejarzy i robotnikow transportowych . W łonie partji socjalistycznej francuskiej dokonuje sie coraz silniejsza konsolidacja na gruncie wspolnego radykalnego programu . Znamiane sa uchwały ostatniej komisji partji socjalistycznej ; przytaczamy je w kulminacyjnym punkcie :

Partja socjalistyczna nie identyfikuje rewolucji z gwałtem. Goraco pragnie by zwyciestwo jej dokonalo sie w spokoju i zapemoca metodycznej organizacji . Proletariat jednak nie moze wyrzec sie zadnego z srodkow walki w dazeniu do zdobycia wladzy politycznej i forma jego ewolucji zalezyc bedzie ostatecznie od okolicznosci, a mianowicie od rodzaju oporu , ktory zostanie przeciwstawiony jego dazeniom do wyzwolenia.

"Partja socjalistyczna jest przekonana ze rewolucja socjalna bedzie miala powodzenie naowczas gdy dokona sie w prawdziwej godzinie . Lecz zarowno nie bedac pania formy jej nie jest pania chwili jej wybuchu .

"Partja socjalistyczna nie cofnie się przed żadną chwilą rewolucji narzuconą jej przez błędy burżuazji .

"W jakiegokolwiek formie dokona się rewolucja po wzięciu władzy przez proletarijat , nastąpi, bez wszelkich wątpliwości, okres jego dyktatury . "

Na tle ruchów socjalnych na zachodzie bardzo blado występuje radykalizm naszych odłamów społecznych , traktowany przez socjalistów zachodnich pobłażliwie jako bardzo prawicowy .

VI.- Z ogólnych przejawów sytuacji dyplomatycznej i prądów ideowych , jakie wybijają się na powierzchnię opinii politycznej zachodu, jest rzeczą niemal pewną , że pokój w konkluzjach swych odpowiadać będzie wytycznym Wilson'a . Pod tym kątem widzianej sytuacji smiesznie przedstawia się karta przyszłej Polski zakreślona grubą ręką p. Dmowskiego . Niezbędnym jest by ekspansji polskiej na wschód towarzyszył idealniejszy program: ~~na~~ program federalizmu bez którego wszystkie nasze domyslnie konkiety staną się niedorzeczywistnieniami i postawą nas w świetle niepocholebnym .

Uchwała Sejmu w sprawie Litwy wydaje się być pierwszym pomysłniejszym w tej mierze objawem .

W. B.

MINISTERSTWO WÓDNIWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

L. Dz. 619/5 dnia 9 / VII 1919 r.

załącz. Wydział

Komendant Piłsudski.

Odpis.

Paryż, 4 kwietnia 1919.
Otrzym. 8.4.19

II. Notatki polityczne.

I. Sprowadzenie właściwych obrad Konferencji Pokojowej do zebrań czterech jest wybitnie koniecznym skupieniem istniejących tarć i różnic na teren dyskusji zwartej i ograniczonej. Potwierdza też ono konflikt istniejący między Clemenceau a Anglią i Ameryką, w którym Włochy odgrywają rolę niejako jeźyczka u wagi. Predominującą rolę Francji, o której marzyła większość francuzka, dziś już nie istnieje i wpływ i znaczenie Clemenceau coraz bardziej maleje, rzecz można zmałało. Nie ulega też wątpliwości, że zasady pokoju przeprowadzone będą pod dyktando Wilsona i Lloyd Georgera przy pewnych korektach koniecznych do utrwalenia "Société de Nations" na podstawach równowagi wszechświatowej.

W całej sytuacji dyplomatycznej panuje jednak imbroglio. Trwa zawsze bezradność wobec problemu rosyjskiego, lecz dziś już i ze strony francuzkiej zaznacza się rezygnacja z Rosji, a w każdym razie z interwencji siłami alianckimi przeciw bolszewikom. W Izbie Posłów Pichon zmuszony był oświadczyć, że Francja nie myśli o wyprawie wojsk francuzkich do Rosji. Stąd wysuwają się tendencje, zmierzające do porozumienia się z Ukrainą i do uznania jej niepodległości.

Sytuacja w Niemczech, bolszewizm na Węgrzech wywołują w świecie dyplomatycznym znaczne obawy, osłabiają energię działania silną ręką, co tak jaskrawo zaznaczyło się w stosunku do Gdańska i przejazdu wojsk Hallena. Akcentuje się też skłonność zbliżenia pewnego do Austrii, którą pragnie się ratować od bolszewizmu i od ciążenia ku Niemcom.

Niemniej między zamierzeniami, a realizacją w dyplomacji sprzymierzonej tempo ogromnie powolne. Zmusiło to Foch'a do bardzo energicznego wystąpienia na posiedzeniu "Rady Czterech".

W samej organizacji Konferencji Pokojowej istnieje wielki rozgardiasz z powodu którego trudno o decyzję w jakichś określonych terminach i gdy uchwały raz już zapadły powracają z niewiadomych niekiedy przyczyn pod ponowne rozważanie lub podlegają rewizji w związku z sytuacją polityczną.

W tych brakach organizacyjnych widoczny też jest wspomniany już brak zdecydowanych wytycznych czy też jednności wśród sprzymierzonych, nawet w kwestjach najbardziej podstawowych.

Nie należy przeto kudzić się, by w poszczególnych zagadnieniach polskich decyzje szybko zapadły.

II. SPRAWA ŚLĄSKA CIESZYŃSKIEGO: /wedle relacji delegata na Kongres Pokojowy i referenta tej sprawy, Dr. Dłuskiego/. Szanse Śląska Cieszyńskiego stoją w dalszym ciągu słabo. Wyczuwający nawsze dobrze nastroje dyplomatyczne p. Dłuski z pewną skwapliwością oddał bronię tej sprawy, zdaniem jego bardzo wątpliwej, Doktorowi Dłuskiemu. Cześć silnie oparł w tej kwestji o Francję do szóst ostatnich niemał dni uważali ją za wygraną na gruncie dyplomatycznym i w zeszłym tygodniu w kołach oficjalnych franc. uważano również sprawę Cieszyna za przesądzoną na korzyść Czechów. Popiera ją pod tym względem sam prezydent Clemenceau.

Prezes Dłuski niezwykle energicznie podjął akcję w obronie Cieszyńskiego; odbył steryg konferencji z dyplomatami sprzymierzonymi i w momencie krytycznym, gdy sprawa była bliska decyzji, był z deputacją w Ministerstwie Spr. Zagr. przyjęty przez pod-sekretarza stanu, p. Laroche, u którego w obecności Degrand'a, specjalisty od spraw polskich przedstawił szczegółowo stanowisko polskie. Panowie ci nie taili bynajmniej niekorzystnej sytuacji odnośnie do tej sprawy. W tejże kwestji konferował też dr. Dłuski z członkiem Delegacji Pokojowej franc. p. Tardieu, jednym z najwpływowszych polityków francuzkich. ~~Zobacz~~

Postanowionem zostało, że delegaci polscy na kongres będą mieli sposobność bronić ją jeszcze przed czynnikami oficjalnymi, co nie było przewidziane, gdy zadowolniono się jednostronnym przedstawieniem sprawy przez Czechów. Z informacji Dr. Dłuskiego wynika, że stanowisko przychylnie dla Polaków w sprawie Śląskiej zajmują Amerykanie i Włochy, najbardziej zaś przeciwni są jej Francuzi, zainteresowani zdaje się, finansowo w Kolei Bogumin-Koszyce.

Prezes Dłuski przedstawił delegacje Spiża i Orawy w kołach oficjalnych, gdzie doznała wszędzie serdecznego przyjęcia, lecz nie otrzymała też żadnych konkretnych przyrzeczeń.

Dopisek Dr. Dłuskiego:

P.S. W konferencji Wasilewskiego z Estończykami, Lotyszami i Litwinami brałem udział również i jego referatem zgadzam się od A do Z.

K. D ł u s k i m.p.

4.IV.1919.

/ W ostatniej chwili Czesi drogą pośrednią manifestują chęć przedyskutowania raz jeszcze sprawy Śląska z Polakami. Możliwością z tego wnosić, że czynią to pod pewną presją kół oficjalnych/.

III. UKRAINA. Wobec niepewnych szans uporządkowania Rosji zaznacza się w kołach sprzymierzonych coraz silniejsza skłonność porozumiewania się z Ukrainą. Delegaci ukraińscy liczą, że w niedalekiej przyszłości Ukraina zostanie uznana przez Entente za państwo. Dążenia ukraińskie popiera Ameryka i Anglja; opornie zachowuje się Francja.

IV. SPRAWA POLSKA w opinii prasy francuskiej znajduje w całej rozciągłości poparcie za wyjątkiem organów skrajnie lewicowych, krytykujących imperjalistyczne dążenia polskie i atakujących projekty rządu francuskiego uczynienia z Polski żandarma Wschodu pod wpływem reakcjonisty Dmowskiego. Powszecznym jest przekonanie, że Polska jest jedyną, stoją przed bolszewizmem i że pomoc dotychczas niedostateczna powinna być jej udzielona jaknajspieszniej.

V. LEWICA SPOŁECZNA:- w państwach Ententy coraz śmielej i radykalniej domaga się reform. Kryzys w Anglii jeszcze nie zakończony. Rząd Lloyd Georgra na całej linii ustąpić musiał w kwestji robotniczej przed zadaniem t.zw. trójprzymierza, t. z. górników, kolejarzy i robotników transportowych. W łonie partji socjalistycznej francuskiej dokonuje się coraz silniejsza konsolidacja na gruncie wspólnego radykalnego programu. Znamienne są uchwały Komitetu partji socjalistycznej: przytaczamy je w kulminacyjnym punkcie:

Partja socjalistyczna nie identyfikuje rewolucji z gwałtem. Gorąco pragnie, by zwycięstwo jej dokonało się w spokoju i z pomocą metodycznej organizacji. Proletariat jednak nie może wyrzec się żadnego z środków walki w dążeniu do zdobycia władzy politycznej i forma jego ewolucji zależą będzie ostatecznie od okoliczności, a mianowicie, od rodzaju oporu, który zostanie przeciwstawiony jego dążeniom do wyzwolenia.

Partja socjalistyczna jest przekonana, że rewolucja socjalna będzie miała ~~szanse~~ powodzenie naówczas, gdy dokona się w prawdziwej godzinie. Lecz zarówno nie będąc panią formy jej, nie jest panią chwili jej wybuchu.

" Partja socjalistyczna nie cofnie się przed żadną chwilą rewolucji, narzuconą jej przez błędy burżuazji.

" W jakiegokolwiek formie dokona się rewolucja po wzięciu władzy przez proletariat, nastąpi, bez wszelkich wątpliwości, okres jego dyktatury."

Na tle ruchów socjalnych na zachodzie b. błędnie występuje radykalizm naszych organów społecznych, traktowany przez socjalistów zachodnich pobłażliwie jako b. prawicowy.

VI. Z ogólnych przejawów sytuacji dyplomatycznej i prądów ideowych, jakie wybijają się na powierzchnię opinii politycznej zachodu, jest rzeczą niemal pewną, że pokój w konkluzjach swych odpowiadać będą wytycznym Wilsona. Pod tym kątem widzenia sytuacji śmiesznie przedstawia się karta przyszłej Polski, zakreślona grubą ręką p. Dmowskiego. Niezbędnym jest, by ekspansji polskiej na wschód towarzyszył idealniejszy program: program federalizmu, bez którego wszystkie nasze domyślne konkiety staną się nie do urzeczywistnienia i postawią nas w świetle niepocholebnym:

Uchwała Sejmu w sprawie Litwy wydaje się być pierwszym pomyslniejszym w tej mierze objawem.

W. Baranowski m.p.

Za zgodność odpisu: